

Abonamintul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., şi de fie care publică-ţiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea să se adreseze la «Redacţiunea şi Admini-straţiunea Unirii»

în
Blaşiu.

Anul II.

Blaşiu 28 Mai 1892.

Numéru 22.

Congresele religiose.

II.

** Amú amintitú mai pre urmă, că în numărul de faţă ne vom cuprinde cu pedeele, ce stau în calea tinerii congreselor religiose la noi.

Împrejurările grele politice, în cari se află în timpul de faţă biserica şi naţiunea noastră, ne împingú înainte cugetul, că pedea cea mai mare ar stá póte în aceea, că guvernul n'ar iertá, să şinemú atari congrese. Guvernul scie bine, în ce legăturá strinsá este la noi biserica cu naţiunea. De aceea nu bucurósú vede nici o înaintare bisericéscă, fiindú o ast-felú de înaintare tot-odatá şi o înaintare naţională. Apoi cu ce ochi se uitá guvernul nostru la orí ce înaintare naţională nemagiará, credemú, că este cunoscutú orí şi cui dintre noi.

Lucrul acesta însă n'are să ne turbure de locú. Legile ţerei iertá tineria atarorú congrese, dacă numai se împlinesce însciinţarea poffitá de lege la deregatoria politică competentá, şi dacă congresul se ţine strinsú de programul statoritú mai înainte şi împărtaşitú acelei deregatorii.

Este însă o altá pedecá însemnatá, carea ne póte pune pre gânduri, cândú e vorba de ţinerea atarorú congrese. Şi acesta este însă-şi noutatea lorú în viaţa noastră publică bisericéscă. Ca şi unú singuraticú, așa şi unú poporú dá de multe greutateá, cândú începe a se cu-

prinde cu lucruri nóue, ce mai înainte nu le cunosceá, şi în cari nu este încă deprinsú de ajunsú. Şi trebuie să trecá câtvá timpú, până cândú prin deprindere își câştigá óre care îndemânare. Pentru aceea suntemú dedaţi a fi cruţatori în judecatá cu toţi începătorii, şi greşele lorú le desvinovăţimú cu greutateá, cu cari la începutú vréndú nevréndú suntú siliţi să se lupte.

Lucrurile nóue de-a rindulú nu le cunoscu ómenii așa bine, ca cele vechi. Şi așa cândú se folosescú de ele, necunoscéndu-le firea încă deplinú, le măsurá fórté desú cu mészura celorú vechi şi cunoscute, şi le judecá după firea acestora. De aci apoi urmézá, că amestecándú ce e vechiú cu ce e nóu, se nasce o inválmăşelá, carea pre destuí îi face să-şi pérđá rábdarea şi sperarea chiar la începutú.

Purcedéndú dará din aceste fórté ne tememú, că la unú ast-felú de congresú ar luá parte şi ómenii de aceia, cari cugetá, că în unú atare congresú tóte suntú iertate. Şi așa póte că ar veni cu planuri şi propunerii de acelea, cari numai strictú bisericesci nu se potú numi, prin ce póte că la deschidere ar da puterii de statú prilejú, ca să le închidá. Viaţa noastră politică, bisericéscă şi civilá este în multe privinţe rémasá îndéréptú. De aceea încă nici nu prea suntemú harnici a trage totdeuna cu gingăşie linia demarcátore între feluritele lucruri politice, şi ușorú de totú putemú sări de pre unú terenú

pre altulú, cândú apoi perđéndú firulú lucrurilor, ne trezimú încurcaţi în o luptá deşertá de cuvinte. Şi întâmplându-se şi în atare congresú așa ceva, ne-amú împrăştia cum ne-amú adunatú, fără de nici unú folosú facticú.

Înainte de tóte ar trebui dará să ne tragemú bine de sémá, că ce póte, şi ce nu póte fi în unú atare congresú materie de desbatere şi înţelegere frăţescá, şi unde este marginea, preste care nu ne este iertatú a trece. Lucrulú acesta la noi este îndoitú așa de greú ca la alţii, mai cu sémá cândú este vorba să arétámú marginea, până la care unú lucru este curatú bisericescú, şi preste care dincolo începe a fi curatú naţionalú, cândú apoi nu mai póte avé locú în unú atare congresú. Este îndoitú de greú, pentru-cá la noi biserica are unú caracterú naţionalú multú mai lámuritú ca la alte popóre. O pregătire indestulítore însă a publicului, o conducere bună, blândá şi înţeleptá şi o bună înţelegere ca între fraţi ar puté, credemú noi, să tragá linia acésta demarcátore așa de lámuritú şi véditú, câtú nici unú binesimţitorú n'ar puté arétá voe de a trece preste ea dincolo şi a zădărnici prin aceea totú congresulú.

Însá chiar şi dacă ar fi trasá cu tótá bágarea de samá linia márginitóre între lucrurile politice şi între cele bisericesci, totúşi pedeci s'ar' puté ivi şi de aci încolo, şi şi credemú, că s'ar' ivi chiar la începutú.

Feuilleton.

Politia secretá din America nordicá.

De Max Stein.

(Fine.)

Mai înainte cu vre-o câţi-va ani veni unú detectivú privatú în localulú unei mari negustorii din New-York şi-şi oferí proprietariului aceleia serviţiile sale. Elú declará, că cunosce pre toţi hoşii de právălii din acelú oraşú, şi póte deci să aducá însemnate serviţiile acelei negustorii. Neguţatoriulú a cumpănitú ofertulú detectivului şi l'a aprobatú din causá că pre lângá tótá atenţiunea impiegaţilorú s'ei a fostú daunatú în modú simţitú de nisce hoşii de právălii. A angajatú deci pre detectivú, care de acum înainte erá permanentá de faţă în spaţiosele magazine de vânzare ale negustoriului. Dar pre lângá tóte acestea furáturile nu s'au contenitú. Detectivulú a minţitú pre negustoriulú: elú de locú nu cunoscea în persóná pre hoşii şi hóţele din acelú oraşú, şi aceştia își continuá în dragá voe hoşiiile, fără ca detectivulú să fi pututú vedí casú de hoşie.

Posiţiunea detectivului a devenitú din

ce în ce mai criticá: elú trebuia să prindá macarú pre vre unú hoşú, căci altcum posiţiunea lui erá clătinatá, şi neputéndu-şi împlini angajamintulú își perdeá pánea.

Şi ce face? Elú procedézá asemenea înşelátorilorú adéménitori şi asemenea „agentilorú provocatori” şi cercetézá pre dóue dame, ce i-le-a recomandatú unú colegú dreptú nisce hóte de právălii de primulú rangú. Acestorú dame le face ofertulú, să sevărşescá o mare hoşie în právălia pázitá de elú, ca apoi să împărtescá frăţesce câştigulú. „Damele” la începutú nu s'au încređutú în probitatea detectivului; dará la urmă totúşi le-a înduplecatú. S'a hotărítú ziua şi óra, în care vorú avé să se prezenteze în právălie ca nisce cumpérátore elegante. Detectivulú merse acum veselú în calea sa gândindu-şi, că acum póte să arete neguţatoriulú, câtú de folositorú şi neapăratú de lipsá este elú. Tot-odatá a încunosciniatú însă pre unú poliştistú oráşenescú, că ar avé ceva de lucru cu elú, să binevoescá deci a fi la óra numitá în apropierea právăliei. Căci detectivului privatú nu-i este permisú a arestá pre cineva.

La óra numitá intru adevérú şi apărurá în právălie nisce dame elegantú îmbrá-

cate; detectivulú le trage cu ochiulú. Ele se presentézá cu atáta nobletá, încátú toţi le facú locú cu respectú. În momentele urmátore damele grijescú bine vre-o câteva juvaerice prin escamotare. Însá în acele-şi mominte detectivulú face larmá şi chemá în láuntru pre poliştistulú, ce se aflá la postulú s'eu, erá apoi se esprimá cu durere, că acestea dame au comisú furtú. Principalulú apare, impiegaţi asemenea, toţi suntú veseli, că în sfârşitú totúşi au prinsú pre cei cu degetele lungi. Amindóue hóţele au fostú osíndite la mai multí ani de închisóre, erá mişelulú de detectivú, care vrednicú erá de a ajunge în societatea lorú, este grámăditú de neguţatoriú cu laude şi donuri.

Acestú casú este numai unulú din celea multe. De acestea se întâmplá multe în totú anulú mai alesú în New-York. Necredinţa multorú detectivi privati este cunoscutá. De aceea nici nu le mai prea dáu ómenii comisiuni. Dar astuţii camerađii se pricepú de minune în a duce pre ómenii pre ghétá, încátú în sfârşitú totúşi suntú siliţi a cere serviţiile lorú. Astfelú veni unú detectivú privatú la unú neguţatoriú de métasá din New-York şi-i relatézá, că a asistatú la convorbirea alorú trei hoşii periculoşi şi a aflatú,

Într'acestea apoi mai de temut este aplicarea spre radicalism în lucrurile politice, fie acelea civile, fie bisericesci, ce se arată așa desu printre noi.

Nu este aplicarea acésta spre radicalismul politic o greșală inherentă firii poporului nostru. Ci ea este semnul, că încă nu ne aflăm decât pre treptele dintăi ale desvoltării politice. Este o lege a desvoltării culturale, că poporéle cându facu pașii dintăi în felurile ramuri ale culturéi, se folosesc spre ajungerea scopurilor mai multu de puterile fizice decâtu de combinările minții. Zidirile poporélor vechi de pildă, suntú gróznicu de gróse, ca și cum ar fi făcute de uriași, căci ele nu sciaș să dea unei zidiri trăinicía fără numai decâtu prin grămădire de materialú multú, care cuprinde în sine și multá putere fizică adunată la unú locú. Din ce au înaintatú însă acelea poporé mai departe în cultură, din aceea zidirile lorú începú a fi mai sulegete și totuși trainice. Poporéle începú a cunoșce, că combinările minții potú ține locú puterilorú fizice în multe privințe. Și chiar analogú stă lucrulú și în desvoltarea politică. Poporéle primitive în politică spre ajungerea scopurilorú politice se légă mai bucurosú de mijloce de acelea, cari cuprindú saú se parú a cuprinde în sine mai multá putere fizică. De aceea de pildă la atari poporé mijloculú politicú celú mai desú întrebunțatú este bătăia. Pre încetulú însă poporéle se dedaú a-și ajunge scopurile politice și prin combinări de ale minții, și atunci loculú bătăii începe a-lú cuprinde diplomația.

De legea acésta a desvoltării culturale nici noi nu suntemú scutiți. Și după-ce măsurile și mijlocele cele mai drastice suntú mijlocele radicale, cari cuprindú în sine de-a rindulú cea mai multá putere fizică, de aceea măsurile și mijlocele acestea suntú la noi aprópe

tot-deuna cele mai populare, și cei ce pășescú cu ele înaintea poporului, suntú și cei mai iubiți, pentru-că în periodulú radicalismului demagogii jócă rola cea mai mare. Măsurile blânde, mijlocele, cari lucră încetú, párerile moderate, rezultatulú combinărilorú flegmatice atâtú ale puterilorú, de cari putemú dispune, câtú și ale împrejurărilorú în cari trăimú, nu-și vorú puté câștigá trecere deplină la noi fără numai după ce vomú trece deplinú din perioda radicalismului cu demagogii în perioda diplomației cu bărbați de statú. Și deja suntú destule semne, că celú dintăi se apropie de capetú, și celú de alú doilea a înaintatú binișorú.

Până atunci însă trebimú să fimú pregătiți la aceea, că și în unú congresú religios-bisericescú la noi radicalismulú și soțulú lui nedespărțitú demagogismulú ar páși negenatú și ar seduce póte pre fórté multí, érá pre alții i-ar instrăina cu totulú. Póte că amú trebui să stămú uimiți, cândú amú auđi, ce închipuire își vorú face unii despre biserică în vieța unui poporú și la ce rolá de rindú ar dejosí-o. Alții póte ne-ar' pune pre gânduri cu planurile, ce le-ar' avé față cu constituțiunea și legile bisericesci, și n'ar' voi să facă deosebirea între ceea ce e dumnezeescú și neschimbăciosú în biserică și între ceea ce e omenescú și supusú schimbărilorú. Éráși alții ne-ar' însuflá îngrijiri cu modulú violentú, profanú și neconvenabilú, cu care ar' tractá cestiunile sacre și delicate ale religiunii și bisericéi. În urmă alții póte că s'ar' desbrăcă de totá prețuirea și respectulú, cu care suntemú datori maimarilorú bisericesci puși de Dumnezeu. Și așa nu este eschisá posibilitatea, că într'unú atare congresú s'ar' nasce o adevératá confusiune babilonică, din carea biserică s'ar' trezi numai cu durerea, că fiii ei nu potú să o ajute în multele ei lipse, suferințe și necasuri.

Ca să putemú delăturá și pedeca

acésta, trebuesce înainte de tóte pregătitú terenulú pentru atari congrese prin informarea publiculú cu privire la modulú, cum se ținu atari congrese la poporéle culte. Și noi din parte-ne nu vomú lipsi a face în privința acésta totú, ce ne va fi cu putință. Fórté bine s'ar' pregăti terenulú mai departe și prin aceea, dacă mai întâiú s'ar' ține atari congrese într'unú cercú mai restrinsú și cu unú programú mai multú localú decâtú generalú. Așa de pildă dacă s'ar' ține mai întâiú atari congrese numai pentru câte unú ținutú ore careva, prin ce publiculú pre încetulú și-ar' câștigá o rutină ore care pentru atari congrese. Cândú ar fi terenulú destulú de pregătitú, s'ar' puté páși la congrese pentru o diecesá întregá, și apoi în urmă ca coróná ar urmă unú congresú alú tuturorú Românilorú uniți.

Timpurile de față pentru biserică și religiune suntú grele și devinú din ce în ce totú mai grele, câtú vomú trebui să ne încordámú tóte puterile pentru a mântui biserică și religiunea în poporulú nostru. Unú mijlocú așa potrivitú cum suntú congresele bisericesci nu póte rămáne timpú îndelungatú nefolositú de noi, decâtú numai cu mare daună culturală.

Fie ca preste scurtú timpú de ajunsú pregătiți să ne putemú și noi îmbrățișá ca frați într'unú atare congresú.

Georgiú Barițiú.

Marti în 24 Maiú st. n. a. c. octogenarulú nostru publicistú, ilustrulú Georgiú Barițiú, cunoscutú ca puținú alți Románi între Dunăre, Tisa, Carpați și Marea négrá, și-a serbatú a 80-a aniversare a nascerii sale. Din incidentulú acesta s'a adunatú la Sibiu o coróná frumósá de Románi și din patria nóstrá și din România spre a-și esprimá felicitările

că au plănuitú o spargere în magazinulú de mētásării. Neguțatorulú însă nu voi să prindá numai decâtú moméla din unghia. De aceea nici n'a angajatú deocamdatá pre detectivú. Dar numai vre-o câteva zile trecú, și unú altú detectivú i-se însinúá dîcându-l, că a fostú de față în localulú unei case de pietate, cândú aceia-și hoți s'au înțelesú cu însu-și conducătorulú aceluí institutú, ca să facá o spargere în magazinele de mētásá ale neguțatorului, lucrurile furate să le aducá apoi conducătorulú institutului, ca elú să dispună de ele mai departe. Neguțatorulú în sfârșitú totuși se înfrică, deórece aceea-și advertisare i-s'a făcutú din deosebite párti, — așa credea elú, — și ar fi o mare ușurință din parte-i a mai fi fără grije. Biletulú primului detectivú îlú mai avea. De aceea îlú chemá pre acesta la sine, și acum a angajatú pre amndoi detectivii, firesce că pentru bani scumpi, ca să-i păzescá pentru zilele urmátóre magazinele. Rapórtele amfndurorú polițiști secreți consunau pre deplinú. Neguțatorulú de locú nu i-a parutú réu de baniú dați, pentru că după vre-o câteva zile într'o nópte aieva s'a făcutú încercarea unei spargerii. S'a făcutú larmá, detectivii vorá prea de timpuriú să prindá pre hoți, aceștia scapá, umbrele-i urmărescú în tempo repede, dar, durere, fără de a puté prinde pre vre unú mișelú. În casulú acesta mișeii erau însi-și detectivii. Ei nu vorá să-și câștige înzădarú

bani. De aceea au comandatú pre nisce colegi de ai sêi, să jócă rola unorú hoți. O serioasă spargere de locú nu s'a plănuitú, umbrele au voitú să facá numai unú „Geschäft“ la înfricatulú neguțatorulú de mētásá.

Mai periculoși devinú însă detectivii privați prin legătura lorú directá cu hoții. „Umbra“ scie, că mișelulú G. a furatú dela domnulú B. 10,000 de dolari. Dará ea în locú de a ajutá, ca brațulú dreptății să ajungá pre hoțú, merge la domnulú B. și-i pune în perspectivá posibilitatea de a puté mântui jumátate din banii furați. Dará atáta fi este prea puținú domnulú B. După vre-o patruspredece zile oriși trei sêptemáni detectivulú își repetesce ofertulú. Domnulú B. a ajunsú într'aceea la convingerea, că o jumátate de oú totú e mai bună decâtú cója gólá, se învoesce decí, și detectivulú lucru firescú promite, dará nu tare, speréză însă, și aieva după vre-o câteva zile se înfățișezá asudatú la domnulú B. aducându-i jumátate din dolarii furați, adecá 5000. Ceealaltá jumátate îi rămáne lui. Domnulú B. e îndestulitú, că posede și numai atáta, deórece scie, că în casulú contrariú n'ar' mai fi primitú nici unú centú.

Din acestea puținé esemple basate pre fapte resultá, că poliția secretá privatá în mare și în micú este unú institutú detestabilú și de multe ori în generalú periculosú. Negreșitú că se aflá și agenturii consciențioșe și eminentú organizate, ca d. es. aceea a dom-

nului Pinkerton din Chicago, cari meritá tótá încrederea și lucrá și eminentú. Detectivii suntú apoi fórté strinsú angajați, și acțiunile lorú suntú designate de cátrá principalulú lorú. Suntú însă și agenturii fórté fără consciință, cari au în vedere numai esplotarea cliențilorú sêi servindu-se de tóte mijlocele posibile spre a aruncá nășipú în ochii ómenilorú. Mai periculoși însă suntú „umbrele sêlbaticé“, adecá atari detectivi privați, cari nu stau în serviciulú nici unei agenturii, ci „lucră“ pre barba lorú, câștigându-și pânea, unde o găsescú, fie pre orice cale strimbá. În tóte împrejurările, chiarú, și dacă nu se amestecá nici unú felú de neonestitate, deja rafinatulú sistemú de spionare este așa de detestabilú și demoralisatorú, câtú pentru acésta chiarú publiculú are să se simțescá îndemnatú a nu se mai servi în viitorú de detectivii privați și să vindece astfelú într'unú chipú așa de simplu o raná a societății americane.

Negreșitú că și detectivii oficiali ai poliției secrete din orașele celea mari mergú mână în mână cu hoții și spărgătorii, și la acésta contribue fórté multá puținá lorú lésá. Sub împrejurile acestea nu poți oprí pre detectivii numiți a nu primi remunerațiuní dela persónele, cărora le-au făcutú unú prețiosú serviciú. O atare primire de bacșișuri însă nu arareori este punctulú de mánecare de cereri ulterioóre de bacșișuri.

Valeriu Florianu.

loră venerandului octogenar încărunit în grăua muncă pentru fericirea nămolului său.

Viitorului îi este rezervată chemarea frumoasă de a compune descrierea vieții și prețuirea activității acestui mare bărbat în istoria noastră culturală, politică, literară și bisericăscă. Și va fi de bună samă neperitorului meritului acelui bărbat, care va umple la timpul său lacuna acesta.

Până atunci noi ne mulțămim cu aceea, că șicem, că în puțini din bărbații noștri de valoare au fost împletite într-o girlandă așa frumoasă talentul, erudițiunea, modestia, virtutea, zelul, curățenia inimii și iubirea de Dumnezeu și de nămol, ca în Georgiu Barițiu.

Purus Deus, non plenas aspicit manus.

Unii după o activitate așa încordată și îndelungată ca a lui, ajunși la bătrânețele lui pot să arete tesauri de avere în jurul lor. Georgiu Barițiu însă ajunș la anulul său 80-lea nu pôte arăta decât tesauri de merite.

Ex vitio alterius sapiens emendat suum.

Unii culcați pre atăția lauri ca Georgiu Barițiu, se învêlue în toga superbiei și se ridică în sferele amețitoare olimpice ale disprețului celorlalți omeni. Georgiu Barițiu însă laurii primiți și-i a înfrumșetă cu aureola umilinței, modestiei și condescendenței, și s'a făcut prin aceea simpatic și contrariului.

Refert, quam quis bene vivat; quam diu, non refert.

Unii încunjuțați de norul de fum, jertfa adusă de recunoștința publică pentru vre-un fel de merite, au cugetat, că sub fumul acesta se pot emancipa de dictaminele virtuții, și așa au ajunș în ierna bătrânețelor fără de a-și fi cules în primăvara și vara vieții mai nici o floare de virtute. La Georgiu Barițiu însă pèrul albit de sarcina bătrânețelor este încoronat cu florile pururea tinere ale virtuții, cules cu multă abnegațiune în o lungă viață de 80 ani.

Cura pii Dis sunt, et qui coluere, coluntur.

Unii orbiți de laudele primite dela lume, care mai mult de atăta nu pôte da, își uită de Dumnezeu, singurul răsplător vecinic. Georgiu Barițiu însă atunci s'a simțit mai bine, când s'a știut în brațele lui Dumnezeu cu sufletul și inima curată. Pentru aceea ouărea, ce a dat-o el lui Dumnezeu tot-deuna și bisericii lui, i-s'a răsplătit și în lumea acesta prin onărea și stima unei națiuni întregi.

Finul simț pentru virtute al anticului elin, tăria și perseveranța anticului roman, și apoi amândouă reflectate în lumina preste fire a eroismului creștin sunt ceea ce ridică figura lui Georgiu Barițiu sus preste mulți muritori.

Pentru aceea și noi cei din sacralul templu, în care Georgiu Barițiu s'a pregătit pentru lungă, laborioasă și mănăsa lui viață, ne asoțiam cu mândrie la urările tuturor Românilor, și îi șicem:

O et praesidium et dulce decus meum!

Viața după calculii omenesci și-se apropie de margini. Tăria sufletului tău, căldura inimii tale, vigoarea talentelor tale și după 80 de ani de muncă îți sunt și astăzi tinere. Ai dat prea multe dovezi, decât să ne îndoim, că până ce inima va mai bate în peptul tău, totu mării lui Dumnezeu și fericirii nămolului și patriei tale le vei jertfi, cât la capetul vieții, se pot dice, că le-ai adus în adevăr ca o ardere de totu nămolului și patriei tale spre mărirea lui Dumnezeu!

Fie, ca încă lungă timp să poți aduce jertfa acesta cu aceleași mâni curate, pre cari în lunga-ți viață nici când nu le-ai pătă! Era înainte urmașilor tăi să fi pururea modelul neuitat și nefușchit al creștinului adevărat și al românului însușchit de sânta cauză a poporului său!

Ad multos annos!

Matricule civile.

După multe cercări în drépta și în stînga ministrul Csáky cugetă, că a aflat o cale coréșpundătoare spre a se scote din înfundătura, în care l'a adus faimosa sa ordinațiune cu privire la botezul pruncilor din căsătorii mestecate.

Este cunoscut, cumcă după articolul de lege 53 din 1868 în căsătoriile mestecate feciorii urméză confesiunea tatălui, éra fetele confesiunea mamei. Legea acesta fu adusă în numele liberalismului de o majoritate parlamentară liberală. Și totuși numai liberală nu se pote numi. Căci ére este aceea liberală, ca statul să între în sanctuarul familiei și să dispună el, că în ce religiune să se creșcă copiii? Ére nu ar fi multă mai liberală, ca statul să lase părinților dreptul natural de a determina ei religiunea copiilor proprii? Sau dóră liberalismul modern se identifică cu principiul acela din timpurile trecute, cari își arogă și-și dreptul de a determina ei însiși religiunea supușilor? Atunci pentru ce mai strigă liberalismul atăta în contra întunecului din timpurile trecuți?

În urma legii acesteia fatale ministrul Csáky în Februarie 1890 a dat faimosa sa ordinațiune, că dacă ministrul unei confesiuni boteză un copil din o căsătorie mestecată, care după legea din 1868 se ține de altă confesiune, atunci să trimită estrasul de botez ministrului confesiunii acesteia, și prin aceea să estradea copilul în grija acelei confesiuni.

Clerul catolic îndată după ordinațiunea acesta a declarat, că ordinațiunea acesta nu o va implini, căci asta atăta ar înșemna, cătu a cooperă la creșterea érecuiva în eresă, și morala catolică așa ceva nu iértă. Pentru alte lucruri va trimite bucuros estrase ministrilor acatolic. Pentru acesta însă nici odată. Și noi credem, că și un acatolic convins numai așa pôte răspunde ministrului.

Fiindcă însă ordinațiunea ministrului cuprindea pedepse aspre pentru transgresori, așa clerul catolic a ajunș în o colisiune foarte neplăcută. Legea civilă demândă una, legea bisericăscă alta. Dela sine se înțelege, că clerul catolic a lucrat corect, când a implinit pre cea din urmă și a suferit pedepsele pentru neimplinirea celei dintăi, căci principiul pentru atari colisiuni este, „că se cade a ascultă mai mult de Dumnezeu decât de omeni“.

Acésta însă nu putea să dureze mult. Insuși ministrul a vedut, că nu e umană a pedepsi pre cineva, pentru-că urméză conștiinței sale religioase. Și a și cercat mai multe soluțiuni a încurăturii. A propus, ca estrasele să se trimită forului civil, care apoi le va trimite ministrilor acatolic. Propunerea nu s'a putut primi. Căci e indiferent, cui se trimit estrasele. Esența e scopul, pentru care se trimit, și acela nu se schimbă prin aceea, că estrasele se trimit

forului civil. A propus, ca estrasele să se trimită numai la finea anului. N'a succés nici acesta, căci ce e rău astăzi, e rău și preste un an, și preste dece, și preste o sută. Și așa în urmă Csáky a decherat, că cu ordinațiunea lui n'a nimerit-o, ci numai a vătămă conștiința întregului cler catolic.

Acum Csáky își ia refugiul la introducerea matriculelor civile pentru copiii din căsătoriile mestecate. Nici cu acesta nu va succede. Căci după legea din 1868 un preot catolic nu-i e iertat nici la cererea părinților a implini nici o funcțiune sacrală la copiii din căsătorii mestecate, cari după aceea lege se țin de altă confesiune. Dacă dar un preot catolic va miri, mărturisi, cuminecă sau conferi alt sacrament la un atare copil la cererea părinților, éra vine în conflict cu legea civilă, căci cea bisericăscă îi demândă, să facă lucrul acesta fără a se uită, că ce dice cea civilă, căci legea sacramentelor e dumnezească, éra cea civilă numai omenescă. Și așa lucrul va rămâne și mai departe încurcat ca și mai înainte. Singura rezolvire firéscă a cestiunii este casarea articolului 53 din 1868 și redarea dreptului părinților de a dispune ei de religiunea copiilor. În dispunșchiunile părinților cu privire la confesiunea copiilor nu se va amestecă nici clerul catolic, căci dreptul părinților asupra copiilor este drept al naturei, și acestuia se supune și dreptul bisericăscu, care pôte veni în conflict cu drepturi positive, nu-i este iertat însă să vină în conflict cu dreptul naturei și n'a venit și nu va veni nici când.

Revistă bisericăscă.

Roma.

În 13 a l. c. s'au implinit o sută de ani dela ziua de nascere a marelui Pontifice Piu IX. În ziua amintită un număr înșemnat de catolici au cercetat mormintul neuitatului Papă în biserica monumentală San-Lorenzo fuori le mura. Mai multe cununii de flori au fost depuse pre mormint și până la amézi au fost celebrate liturgii pentru odihna sufletăscă a fericitului Pontifice. Serbările centenare, cari erau proiectate pentru luna acesta, s'au amânate până la anul ce vine. Pregătirile se fac de acum, și e de prevédut cu siguritate, că acele serbări vor fi întrutote demne de memoria nemuritorului Piu IX.

Francia.

În luna acesta s'au ținut în Paris două adunări de caracter catolic. Una a fost congresul catolicilor francezi, a doua congresul proprietarilor creștini. Amândouă adunările au fost foarte cercetate. În congresul catolicilor francezi între alte rezoluțiuni s'a luat și una pentru restabilirea independenței Sântului Scaun Apostolic. Totu în congresul acesta a fost ascultat cu cea mai viuă interesare o conferință a lui Nourison despre efectele instrucțiunii laice. Conferențiarul a spus, că în anul 1890 au fost pedepsiți la închisore 195.000 indivizi. Numărul delincuenților tineri s'a urcat în cești din urmă 10 ani dela 5900 la 21.000. E de înșemnat, că majoritatea acestor

delincenții a ieșit din școle și încă din multă laudatele școle ale guvernului. Etă dară, că dreptate au catolicii cândă dică, că moralitatea numai școla cu caracteru religiosu o pôte asigură.

Congresu catolicu în America.

Catolicii germăni din Statele unite ale Americi de nordu voru ținē în 26, 27 și 28 Septembrie a anului acestuia unu congresu generalu. Invitările suntū espedate deja. Apelulū dīce, că scopulū congresului este a află mijlocele pentru salvarea școlerorū poporale cu caracteru religiosu, cari statulū vre să le scōtă din mânăle confesiunilorū. Congresulū va desbate și cestiunea independenței Scaunului papalū și în fine va sērbători centenarulū alū patruea dela descoperirea Americi prin Cristoforu Columbū, deōrece întreprinderea lui Columbū a fostū o întreprindere religiōsă, făcută cu intențiunea de a aduce în sinulū bisericeī catolice popōrele de dincolo de Oceanū.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În parlamentulū din Budapesta se urmēză cu viu interesu desbaterea generală asupra budgetului prezentatū de cătră ministrulū de culte. Obiectulū principalū alū desbaterilorū, precum se putea prevedē, îlū formēză relațiunea dintre biserica și statū. Ministrulū de culte contele Albinū Csáky, spre a scăpă din încurcătura, în care însu-și s'a adusū prin fămoșă ordinațiune din 26 Febr. 1890, promite, că va prezentă unū proiectū de lege pentru introducerea matriculei civile parțiale, în care adecă vorū avē să fie induși pruncii născuți din căsătoriile mestecate. Mai în detaliū ne vomū putē pronunța asupra acestui proiectū, cândū îlū vomū avē înaintea nōstră. Altcum pacea între biserică și statū numai atunci se va restabilī, cândū se va abrogă articolulū de lege 53 din 1868, care prin §. 12 lipsesce pre părinți de dreptulū, ce-lū au asupra creșterii religiōse a pruncilorū sēi.

Altă cestiune interesantă este recepțiunea confesiunii jidovesci, cari află forțe mulți apērători în cercurile liberale. E de miratū, că într'unū statū, a căruī populațiune în partea cea mai mare e catolică, justele pretensiuni ale bisericeī catolice suntū combătute în numele liberalismului, precândū cererile Jidovilorū suntū părținite totū în numele liberalismului. Preparativele pentru serbarea câtū se pôte mai splendidă a iubileului de încoronare se continuă cu mare zelū.

Croația.

Ađi se începū alegerile pentru dieta croată. Resultatulū de sigurū are să fie favorabilū guvernului. Dară și opoziția va dobīndi succese cu atâtū mai virtosū, că acum nu mai suntū două partide opoziționale, ci numai una. Anume partida episcopului Strossmayer a publicatū în ăilele trecute unū manifestū, în care a declaratū, că la alegeri nu va luă parte și nu va pune candidați proprii. Astfelū acum tōtă opoziția se va grupă în jurulū flamurei Starceviciane, și chiar de aceea lupta electorală are să fie încă și mai interesantă.

Bucovina.

În sfârșitū afacerea Pace e terminată. Guvernorulū Pace este relevatū din postulū sēu și e numitū vicepreședinte alū curții supreme de comptabilitate din Viena. Guvernorulū alū Bucovinei e numitū șefulū de poliție din Viena, baronulū Krauss. Scirea acēsta nu are lipsă de comentariū. Românii bucovineni potū fi mulțamiți. Ei prin acțiunea lorū solidară și prin ținuta lorū bărbătescă au arētatū, că suntū sātul de șicanări, și au silitū pre guvernulū centralū din Viena, să țină contū de sentimentele și de drepturile lorū. Îi felicitămū din tōtă inima și le dorimū succese nōue și strălucite.

Belgia.

La alegerile dietale din Belgia, precum se anunță, atâtū partida conservatoare clericală câtū și cea liberală și-au reținutū pozițiile de mai înainte, sau cu alte cuvinte maiortatea ca și în trecutū o vorū avē totū clericali. Liberalii abia au eșitū învingători în unele orașe, precândū poporulū catolicū dela țēră și-a alesū deputați clericali.

Corespondințe.

Din Tractulū Blașiului.

Multū Onorată Redacțiune!

Deși cam târđiū, dați-mi totuși voe, ca urmândū exemplulū altora să vē comunicū și eu ceva despre Sinodulū de primăvară alū tractulū Blașiū ținutū la 1 Aprilū în Blașiū.

La sinodulū acesta s'au prezentatū de astă-dată 27 preoți tractuali, aprōpe toți, afară de doi împedecați de morbu. După împlinirea afacerilorū premergătoare Sinodulū s'a deschisū la 9 ore prin M. O. D. George Bărbătū adm. ppscū.

Din rapōrtele verbale făcute de frații preoți despre moralitatea poporului și mersulū învățămīntului la școlele poporale s'a vēqutū, că moralitatea a începutū a creșce în poporū, și mai cu samă după ce s'au publicatū credincioșilorū decisiunile sinodului archidieceșanū din 1889 în ceea ce priveșce împedecarea concubinatarorū. Cu durere însă a trebuitū să iea sinodulū spre sciință, că progresulū în învățămīntū a fostū împedecatū în anulū acesta în cătū-va prin morbulū de pojarū, care a grasatū aprōpe în tōte parochiile tractuale, făcēndū ast-felū, ca prelecțiunile să fie sistate pre mai multū timpū.

Comisiunile însărcinate apōi cu pregătirea proiectelorū de statute pentru înființarea bibliotecei tractuale și a magazinelorū parochiale de bucate și-au prezentatū operetele lorū, cari după o desbatere mai îndelungată și seriōsă au fostū primite de sinodū. Ambe statutele acestea după cum suntū informatū, au fostū aprobate de Preaven. Consistoriulū mitropolitanū, și așa cu începutulū anulū viitorū ele vorū și putē fi puse în lucrare. Nu potū să nu amintescū aci cu multă bucurie, că decisiunile nōstre sinodale nici de cum nu rēmānū literă mōrtă. Dovadă e fondulū scolasticū tractualū, înființatū sub actualulū administratorū protopopescū, a căruī statute au fostū aprobate din partea Veneratei Superiorității la an. 1890, și a căruī averea ađi se urcă la suma de 355 fl. 80 cr. Înșēmnu, că din venitele anu-

ale ale acestulū fondū $\frac{2}{3}$, se întrebuintēză pentru provederea școlerorū și școlarilorū tractuali cu cele necesare, și numai $\frac{1}{3}$ se capitalisēză.

Spre închiere mai amintescū, că în mai multe parochii se edifică biserice și școle nōue. — Ca locū pentru ținerea viitorului sinodū s'a alesū Ciufudulū. Cu stimă,

Unū preotū tinērtū.

Bucuresci $\frac{1}{13}$ Maiū 1892.

Grație confusiunii călindarelorū, eu și acum la 13 Maiū vē potū vorbi în tōtă liniștea despre lucruri petrecute la 1 Maiū. Și dacă pentru încetarea confusiunii va trebui să așteptămū până la hotărfrile marelui congresū propusū de dlū M., precum vēdūrāmū în numerii precedentii ai „Unirii“, ca să caute „unū punctū centralū pentru lumea întregă“, de unde să se mēsure cu precisiune anulū solarū și să se stabilēscă unū călindarū comunū și consimțitū de tōte popōrele, — atunci aș avē să sēcū chiar apa Dîmboviței, schimbată în cernelă, spre a vē scrie corespondințe. Noroculū tmī este însă, că de bună sēmă eu nu voiū trăi până atunci, dar în schimbū augurū de nōu „Unirii“, ca să ajungă să trimită corespondenți chiar la adunările aceluī mare congresū, ca să nu rēmānă mai pre josū de „Voința Bisericeī Române“, care pôte că până la acestū momintū își va fi designatū deja reprezentanți pre lângă „Românii compentenți în astronomie“ și „vērșati în ale călindarului“, porniți sau pre punctulū de a porni spre a căutā punctulū centralū pentru lumea întregă, și adecă spre a deschide și a presidā negreșitū congresulū „internaționalū“, proiectatū de dîșii cu atāta solemnitate și îndrumatū, cu unū cēsū mai înainte, ca prin calculări sdrobotore să resōlve problema închisă până aici muritorilorū.

Să ne întōrcemū însă la 1 Maiū, respective la 19 Aprilē, — numărū fatalū, care adausū și readausū între sine ne dă chiar hazliulū întâiū Aprilū, — ca să asistămū la „ăiua mândră de alaiū“ serbată de socialistii romāni „în sunete de glasuri, de fanfare și de naiū“ — spre a mē servi de terminii scoși din organulū lorū „Munca“. Pre la 10 ore diminețā așadară plecat'au nōue din Văslui și cu sergentulū de ce, voiam să dīcū din Cismigiū ca și unū „potopū de lume (!) cu unū stēgū roșu în fruntea ei“, cu unū „cāntecū“ „și de guri și de fanfare“ și s'au dusū, s'au dusū de parte până la grădina Trocadero dela Filaretū. Ajungēndū acolo ei singuri, fără de nici unū amestecū de „figuri hīdōse, cu ochii hoibați, tolemnite de spaimă“, adică fără de „feudali și burghezi, fără de popi, militarime și filosofi“, și însetați după „idealuri mărețe, gigantice, pre cari voesce să le realizeze proletariatulū universalū“, reclamāndū optū ore de lucru pre ăi, au deșertatū de ce ore de-a rîndulū „în acela-și țelū sublimū, în aceea-și voință și nisuință nobilă și mărețā“ butelii nenumērate cāntāndū „idealulū apēsatalui poporū“.

Cum vedeți, socialistii nostri suntū omeni pacīnici și s'au arētatū și în anulū acesta pētrunși de cele ce le-au spusū în ajunū totū prin organulū lorū, că „vijelia, furtuna înspăimāntătoare a revoluțiilor trecute e înlocuită cu serbări vesele, cu flori de primăvară și cu cāntece de înfrățire și așa s'au schimbatū vremile, încātū unū cāntecū preșesce astăđi mai multū decātū o împuscătură, și o ser-

Economie.

Consumarea de zahăr în statele europene. Diariul francez „Le Temps” dice că din cuantul zahărului consumat în anul trecut vine pre persoană: în Anglia 35.71 kg., Dania 18.61 kg., Helveția 14.93 kr., Franța 13.03 kg., Holandia 12.57 kr., Suedia și Norvegia 10.20 kg., Germania 10.15 kg., Belgia 9.81 kg., Austro-Ungaria 6.80 kg., Portugalia 6.26 kg., Grecia 4.49 kg., Rusia 4.54 kg., Spania 4.24 kg., Serbia 3.98 kg., Turcia 3.61 kg., Italia 3.59 kg., Bulgaria 1.88 kg., România 1.76 kg. Se vede din aceste date că Anglezii consumă mai mult zahăr, era Români mai puțin. Față cu anii precedenți consumarea zahărului în cele mai multe state europene a crescut în măsură însemnată numai în Rusia, Italia, România și Grecia a scăzut.

Ville în Franța au suferit foarte mult din cauza frigului, ce a domnit pre acolo din 15—20 Aprilă. Culesul anului acestuia se prevede a fi slab. Pomi încă au suferit din cauza frigului.

Vinul din Italia este foarte căutat din partea neguțătorilor germani și helvețieni. Din Ianuarie a. c. până acum s'au transportat pentru Hamburg 40 năi transport cu vin italian. Prețul vinului, deși se esportă în cantitate mare, totuși e foarte moderat.

Revista comercială a săptămânii.

La începutul săptămânii în urma ploilor din săptămâna trecută temperatura a scăzut, dară în zilele următoare erași s'a încălzit. Sămănăturile (spicosele) sunt foarte grase, pre unele locuri au început să cadă.

Tirgul de bucate din Budapesta a fost nefavorabil, deși oferta e mică totuși bucatele nu au preț, din cauză, că cumpărătorii și speculanții de bucate în prevederea unui seceriș mănăstesc se abțin de la cumpărare în cantități mai mari. *Grâu curat* a sosit în piață cam 6700 de tone, care însă nu a fost de ajuns spre acoperirea lipselor locale, din care cauză s'au făcut vânzări și din depozite. Circulațiunea săptămânală s'a urcat la 80,000 măji m., și

s'a vândut m. cu fl. 8.55—9.05. *Săcară* s'a oferit multă și s'a vândut cam 3000 măji m. cu fl. 8.00—8.60, după calitate. *Ovășă* a sosit mai mult decât în săptămânile trecute, dară prețul i-a scăzut, s'a plătit m. cu fl. 5.25—5.75, după calitate. *Cucuruză* a trecut mai mult decât în săptămânile precedente fiind circulațiunea săptămânală de 30,000 măji m. Prețul a variat între fl. 4.87—4.91.

Tirgul de rimători dela Steinbruch. S'au plătit pentru rimători *unguresci* aleși, grei de 320—380 kg. 47—47½ cr., pentru cei grei de 280—300 kg. 47½—48 cr., *betrâni* grei preste 300 kg. 46—46½ cr., *marfă țerencescă* 46½—49 cr., *sărbesci* 46—47½ cr. la kg. curată.

Bursa de Budapesta.

Din 25 Mai st. n. 1892.

Renta de aur ung. 4%	110.70
« « hârtie « 5%	100.80
Împrumutul căilor ferate ung.	120.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost	
ung. (1-ma emisiune).	118.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost	
ung. (2-a emisiune).	100.25
Bonuri rurale ung.	94.75
« urbariale ung.	100.—
Obligățiunile desp. regalilor	99.60
Împrumut cu premiu ung.	142.50
Losuri pentru regularea Tisei	136.50
Renta de hârtie austriacă	100.75
« « argint austriacă	94.75
« « aur austriacă	113.—
Losurile austr. din 1860.	141.50
« Viena.	158.50
Acțiunile bancii austro-ungare	997.—
« « de credit ung.	362.75
« « « austr.	320.—
Obligățiunile cu câștig ale băncii ipot. ung.	122.—
Serisuri fonciare ale institut. de cred. și economii «Albina».	101.—
Galben împărătesc	5.64
Napoleon-d'or	9.47
Mărci 100 imp. germane	58.55
Londra 10 Livres șterlingi	119.50

Editor și redactor răspundător:

Dr. Vasiliu Hossu.

Nr. 309—1892.

(13) 3—3

Edict.

Nicolai Michail gr. cat. din Băreut încă în 15 Iulie 1890 a intentat procesul divorțial contra muierei sale **Mărie Bordan** gr. cat. tot de acolo, căreia i-s'a comunicat acțiunea în copie autentică la 13 Decembrie 1890 spre a răspunde; însă numita muiere în loc de a răspunde, sa a-și plenipotențiat pre cineva, ca să o reprezenteze, s'a depărtat în România. În anul curent reitorcându-se în comuna natală fu citată prin Oficiul pretorial respectiv, unde în 28 Martie a. c. sub Nr. 1439 pretorială a dat decheațiune protocolară, că nu-și va mai părăsi patria până la terminarea procesului, și se va prezenta înaintea forului matrimonial competent. Cu toate acestea ca o renitentă ce este s'a depărtat de nou din comună, și acum nesciindu-i-se ubicațiunea, se provacă pre calea acesta: ca în termen de 6 luni să se prezenteze înaintea forului matrimonial de I. Instanță ală Făgărașului, căci altcum în absența ei se va da curs liber procesului, și va fi înlocuită prin „curator ad actum”.

Dela presidiul forului matr. gr. cat. delegat de I. Instanță ală vicariatului Făgăraș. Făgăraș, 6 Mai 1892.

Basilu Rață,
vicar foraneu gr. cat.

(14) 2—2

Concurs.

Pentru construirea altariului, amvonului, iconostasului, orologiului și scaunelor din biserica română gr. cat. din Șomcuta-mare (Nagy-Somkut), eventuală și pictorarea aceleia se escrie prin acesta concurs cu termenul de 7 Iunie a. c. st. n.

Doritorii de a întreprinde acest lucru sunt rugați, ca pre termenul indicat să se prezenteze în fața locului, aducându cu sine diferite planuri, când pentru esecutarea planului ales se va ține licitațiune mnuendă.

Șomcuta-mare (Nagy-Somkut) 12/5 1892.
Senatul bis. gr. cat. român.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

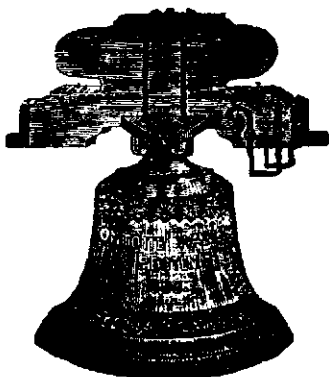
Liferant de curte
ală Alteței Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Iosif.

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și recnise de pompieri, turnătorii de clopote și metal

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preaonorațiilor domni preoi

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabrică atât grupuri cât și clopote singurate: cu scaune de fier patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferat dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metal, într'alte și cel del metropolia din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătoare scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântâni.

(4) 20—52

Prellinare de spese și Preț-couranturi se trimittă la cerere gratuită și franco.

Distins în anul 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelent, progres și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.

Fundată în an.
1800.

K. Zechmeister și Fiul

Liferant de curte
ală Alteței Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Iosif.

neguțător de articli de mîere și cêră în Gyôr

recomandă atențiunii binevoitoare a Onoratului Cleru
luminile lor de cêră:

Lumină adevărate de cêră 1-a unu kg.	fl. 2.50
„ „ „ „ 2-a „ „	2.00
Lumină de cêră artificială	1.40
Pascalis I-a	2.60
„ II-a	2.00
Lumină galbine de cêră	2.00

Luminile se află în orî ce mărime, și la comande superioare la 10 kgrame se espedeză francate la orî ce stațiune de poste, de năi sau de căi ferate.

Bunătatea luminilor nostre de cêră o dovedesc nenumărate scrisori de recunoscînță.

Cu deosebîtă stimă

(8) 8—10

K. Zechmeister și Fiul.